

ความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของ
นักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

THE PRIORITY NEEDS OF SCHOOL MANAGEMENT TO ENHANCE STUDENTS'
GLOBAL CONSCIOUSNESS BY WHOLE SCHOOL APPROACH IN
BANGKOK METROPOLITAN

สุนีย์ บันโนะ¹ วลัยพร ศิริภิรมย์²
Sunee Banno¹ Walaiporn Siriphirom²

^{1,2} คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
^{1,2} Faculty of Education Chulalongkorn University

*Corresponding Author, e-mail: sunee.banno@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา วัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึก ความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ โรงเรียนประเภทสามัญศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ ประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาจำนวน 283 โรงเรียนใน 3 สังกัด คือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน (สช.) กระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร กำหนดขนาด ของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ Yamane (1973) โดยระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 271 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 96 โดยผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ ครูผู้สอน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,441 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและนำมา

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified})

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านของการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาน้อยที่สุดในทิศทางเดียวกันเหมือนกันคือ การบริหารโรงเรียนในด้านที่ 1 การพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนา ด้านที่ 2 การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา และด้านที่ 3 การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจน ตามลำดับ ส่วนผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นจากสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การบริหารโรงเรียนในด้านที่ 3 การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจน ด้านที่ 2 การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา และด้านที่ 1 การพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนา ตามลำดับ

คำสำคัญ : จิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก การบริหารโรงเรียน แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน

Abstract

This research was conducted using a descriptive research method. The objectives of this research were to study the actual state, the desirable state and the priority needs of school management to enhance students' global consciousness by whole school approach in Bangkok Metropolitan. The sample of this research consisted of 283 primary and secondary schools of basic education curriculum in Bangkok Metropolitan under OBEC, OPEC and BMA which calculated using Yamane (1973) formula with an error of 5% and using systematic random sampling method. The returned questionnaires from 271 sampling schools were 96% of the sampling schools. The respondents were 1,441 comprising Principals, Vice Principals, Heads of subject, teachers and students in grade 9 and 12. The research instrument in this study was the 5 level rating scaled questionnaire. The data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and PNI_{Modified}.

The findings indicated that the overall of actual state and desirable state of school management to enhance students' global consciousness by whole school approach in Bangkok Metropolitan were at the high level and the highest level respectively. The average values of both states of school management sorted in the same direction from the highest to the lowest were as follows: 1) Consider for improving area; 2) Set improving partners and 3) Set a clear management process, respectively. For the priority needs of school management to enhance students' global consciousness by whole school approach in Bangkok Metropolitan sorted from highest to lowest were as follows: 3) Set a clear management process; 2) Set improving partners and 1) Consider for improving areas, respectively.

Keywords: Global consciousness, School management, Whole School Approach (WSA)

บทนำ

“คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ต้องหันโลกหันการเปลี่ยนแปลง แต่ยังคงยึดมั่นในค่านิยมที่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐาน มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีจิตอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณค่าและเหมาะสมเพื่อก้าวสู่การสร้างสังคมที่พึงปรารถนา (รัฐบาลไทย, 2560) คุณสมบัติเหล่านี้ล้วนเป็นที่คาดหวังของทุกชาติในโลกนี้

ช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา นักเคลื่อนไหวทางการศึกษาทั้งเก่าและใหม่ในทั่วโลกได้ค่อย ๆ หลอมรวมเจตนารมณ์เป็นหนึ่งเดียวดังสายธารที่ยิ่งใหญ่และเชี่ยวกรากในการเรียกคืนบทบาทดั้งเดิมตามรากศัพท์ภาษาละตินของ “การศึกษา (Education)” ในการดัดศักยภาพหรือดัดพลังแห่งจิตใจของมนุษย์ในการกำหนดทิศทางรูปแบบสังคมใหม่ที่สร้างคุณค่าและส่งผลให้เกิดสันติสุขอย่างยั่งยืนยิ่งขึ้นบนโลกใบนี้ เนื่องจากมนุษย์เท่านั้นที่จะปูเส้นทางสู่อนาคตของโลกได้ ดังนั้นจึงไม่มีสิ่งใดที่จะมีอิทธิพลเหนือกว่าการพัฒนามนุษย์ด้วยการศึกษาที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Human-centered education) ไม่ใช่เฉพาะการศึกษาที่มีเศรษฐกิจและการเมืองเป็นศูนย์กลางอีกต่อไป ควรเป็นการศึกษาที่หล่อเลี้ยงและหล่อหลอมศักยภาพหรือพลังแห่งจิตใจที่ไม่มีขอบเขตจำกัดในตัวมนุษย์เราและช่วยนำพาพลังของพวกเราไปสู่การสร้างคุณค่าแก่ตนเองและสังคมโลกร่วมกันอย่างยั่งยืน (Goulah, 2013; Ikeda & Kazanjian, 2010)

การเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องนี้ได้ร่วมกันส่งพลังเชิงบวกต่อยูเนสโก (UNESCO: องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ) ยูเนสโกเป็นองค์การที่ถูกก่อตั้งขึ้นหลังสงครามโลก

ครั้งที่สองสิ้นสุดลงใน พ.ศ. 2489 (ค.ศ. 1945) เพื่อปลูกและปลูก “สติปัญญาและจิตสำนึกของมนุษยชาติ” ในโลกของเรา ซึ่งปัจจุบันนี้มีรัฐภาคีรวม 195 ประเทศและสมาชิกสมทบอีก 10 ประเทศ (ข้อมูล พ.ศ. 2560) ซึ่งต่างเห็นพ้องถึงความจำเป็นอย่างยิ่งยวดและความเร่งด่วนในการจัดการศึกษาที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนและประชาชนทุกคนเป็นผู้มีจิตสำนึกที่ดีในการกำกับการใช้ความรู้ความสามารถต่าง ๆ เพื่อให้ก่อเกิดรูปแบบคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสร้างคุณค่าใหม่ ๆ ที่ยั่งยืนท่ามกลางการเคลื่อนตัวอย่างเสรีไร้พรมแดนในยุคโลกาภิวัตน์นี้ ดังนั้น เมื่อเร็ว ๆ นี้ยูเนสโกจึงได้ประกาศอย่างจริงจังถึงแผนที่นำทางเกี่ยวกับจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก : “การคิดและการเรียนรู้เพื่อศตวรรษที่ 21” A Roadmap on Global Consciousness: “Thinking and Learning for the 21st Century” ขึ้นเพื่อให้สมาชิกทั่วโลกได้เริ่มต้นนำจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกเป็นฐานคิดและการเรียนรู้ในการนำทางการใช้สมรรถนะความเป็นพลเมืองโลกในทุกแขนงวิชาและการดำเนินชีวิตจากนี้ไปในคริสต์ศตวรรษที่ 21 (UNESCO, 2017)

จิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก (Global consciousness) ในที่นี้หมายถึง องค์ประกอบด้านค่านิยมและทัศนคติ (Value and attitude) ซึ่งเป็น 1 ใน 2 องค์ประกอบใหญ่ ๆ ของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship Education) ในปัจจุบันนี้ ส่วนสมรรถนะความเป็นพลเมืองโลก (Global competency) นั้นหมายถึง องค์ประกอบด้านความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skills) (Dill, 2013) หลายทศวรรษที่ผ่านมาการจัดการศึกษาหรือการบริหารโรงเรียนในทั่วโลก รวมถึงในประเทศไทยด้วยนั้น ได้เน้นย้ำการใช้สมรรถนะความเป็นพลเมืองโลกเป็นฐานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันบนเวทีภูมิภาคและเวทีโลก โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกแก่ผู้เรียนค่อนข้างน้อยและไม่เป็นระบบ จนก่อเกิดการแข่งขันอย่างไม่สมดุลและละเลยศักดิ์ศรีของชีวิตมนุษย์กันอย่างรุนแรงและกว้างขวางไปทั่วโลก ดังนั้นจึงเกิดการเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ทบทวนแนวทางการจัดการศึกษาหรือการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน โดยทำให้การแข่งขันต่าง ๆ กลายเป็น “แรงกระตุ้น” “แรงเสริมสร้างความร่วมมือ” และเป็น “แรงของความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน” ในการสร้างความผาสุกแก่ทั้งตนเองและมนุษยชาติขึ้น (UNESCO, 2014)

ในประเทศไทยเองก็ได้เพียรพยายามในการณรงค์การสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่ประชาชนมาโดยตลอด ซึ่งใน พ.ศ. 2559 ที่ผ่านมา รัฐบาลไทยได้ประกาศแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564) ขึ้น โดยคาดหวังให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม สร้างค่านิยมและจิตสำนึกที่ดีให้กับประชาชน โดยเน้นย้ำในส่วนของงานด้านการศึกษาซึ่งถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในการสร้างคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 (รัฐบาลไทย, 2560)

ดังนั้น จากสภาพการณ์ทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวทางการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครว่ามีสภาพอย่างไร โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการบริหารโรงเรียนตามแนวทางการพัฒนาทั้งโรงเรียน (Whole School Approach: WSA) ที่สถาบันทางการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกในทั่วโลก ได้นำเสนอไว้และเนื้อหาหลักสูตรที่ประกอบด้วยองค์ประกอบจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นจังหวัดที่มีจำนวนนักเรียนมากที่สุดของประเทศไทยคือ 824,581 คน คิดเป็นร้อยละ 9.89 ของนักเรียนทั่วประเทศ ข้อมูล ณ วันที่ 29 เมษายน 2558 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) : สมศ. (2558) จะเป็นข้อมูลสำคัญในการเป็นต้นแบบการเตรียมแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวทางการพัฒนาทั้งโรงเรียนสำหรับโรงเรียนทั้งหมดในประเทศไทยอย่างเป็นระบบ มีความเป็นสากลและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวทางการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

1. องค์ประกอบจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก (Elements of Global consciousness)

จิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก (Global consciousness) อันหมายถึง องค์ประกอบด้านค่านิยม และทัศนคติ (Value and attitude) ส่วนสมรรถนะความเป็นพลเมืองโลก (Global competency) นั้น หมายถึง องค์ประกอบด้านความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skills) ซึ่งเป็น 2 องค์ประกอบใหญ่ ๆ ของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship Education) ในปัจจุบันนี้ (Dill, 2013)

ใน พ.ศ. 2559 ในประเทศไทย ได้มีการศึกษาวิจัยองค์ประกอบจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก ที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนไทย (สุนีย์ บันโนะ, 2559) โดยองค์ประกอบชุดนี้เป็นผลจากการวิเคราะห์ เอกสาร แจกแจงและจัดหมวดหมู่จิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั่วโลก ที่ทำการบริหารโรงเรียนตามแนวทางการพัฒนาทั้งโรงเรียน ได้แก่ เครือโรงเรียนโซกะ : SOKA schools การศึกษาอ็อกซ์แฟม : Oxfam Education โรงเรียนโดยรัฐบาลประเทศออสเตรเลีย : Schools by Australian Government และทีชยูนิเซฟ โดยกองทุนสหรัฐอเมริกาเพื่อองค์การยูนิเซฟ : Teach UNICEF,

U.S. Fund for UNICEF โดยนำหลักการ 5 ข้อของเครือโรงเรียนโซกะ (SOKA Schools) ในประเทศญี่ปุ่น มาเป็นกรอบแนวคิดซึ่งครอบคลุมจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของสถาบันการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกต่าง ๆ ข้างต้น

โรงเรียนโซกะเป็นโรงเรียนที่ใช้ปรัชญาการศึกษาที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง และหล่อหลอมนักเรียนให้เป็นพลเมืองโลกที่พึ่งตนเองได้และอุทิศตนเพื่อสันติภาพโลก โดยทุกคนในโรงเรียน ทั้งนักเรียน ครู และบุคลากรของโรงเรียนจะยึดหลักการ 5 ข้อของโรงเรียนที่ Ikeda ผู้ก่อตั้งโรงเรียนได้มอบให้ไว้ใน ค.ศ. 1968 นี้เสมือนหนึ่งเป็นค่านิยมหลักหรือค่านิยมร่วมหรือเป็นวิถีชีวิตของโรงเรียน และองค์ประกอบชุดนี้ได้ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิไทยจำนวน 5 ท่านว่ามีความเหมาะสมกับบริบทโรงเรียนไทยในระดับมากที่สุดในการนำไปใช้ในการวิจัยพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของนักเรียนไทย เพื่อทำการเสริมสร้างให้กับนักเรียนไทยด้วย

องค์ประกอบจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกชุดนี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 ข้อ กับองค์ประกอบย่อย 14 ข้อ ดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 เชิดชูศักดิ์ศรีของชีวิต (Uphold the dignity of life) มีองค์ประกอบย่อยคือ 1.1 มีความเมตตากรุณาที่จะไม่ทอดทิ้งผู้อื่นให้ทุกข์ตามลำพัง 1.2 มีปัญญาที่เข้าใจในความเท่าเทียมและศักยภาพที่ไร้ขอบเขตจำกัด และ 1.3 มีความกล้าหาญที่จะลงมือทำให้ความแตกต่างกลายเป็นการยกระดับความเป็นมนุษย์ของตนเองและของผู้อื่น

องค์ประกอบหลักที่ 2 เคารพในเอกัตภาพ (Respect individuality) มีองค์ประกอบย่อยคือ 2.1 เคารพในภาระหน้าที่เฉพาะของบุคคล 2.2 เคารพในคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล และ 2.3 เคารพในวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล

องค์ประกอบหลักที่ 3 ถักทอมิตรภาพที่ยั่งยืน (Build bonds the lasting friendship) มีองค์ประกอบย่อยคือ 3.1 มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และ 3.2 มีการปฏิบัติชีวิตมนุษย์ของตนเอง

องค์ประกอบหลักที่ 4 คัดค้านการใช้ความรุนแรง (Oppose violence) มีองค์ประกอบย่อยคือ 4.1 ไม่ใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง 4.2 ไม่เป็นเหตุให้ผู้อื่นใช้ความรุนแรง และ 4.3 คัดค้านการใช้ความรุนแรงของผู้อื่น

องค์ประกอบหลักที่ 5 นำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา (Lead a life based on knowledge and wisdom) มีองค์ประกอบย่อยคือ 5.1 มีเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อการสร้างคุณค่า 5.2 มีความสำนึกรับผิดชอบอย่างเต็มที่ และ 5.3 มีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะอุทิศตนเพื่อความผาสุกของมนุษยชาติและโลก

2. แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน (Whole School Approach: WSA)

Young and Commins (2002) ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง Global Citizenship: The Handbook for Primary Teaching ว่า ในการดำเนินการของโรงเรียนในการเสริมสร้างให้นักเรียนกลายเป็นพลเมืองโลกได้นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาทั้งที่เป็นครูผู้สอนและไม่ใช่ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และพ่อแม่และผู้ปกครอง ล้วนมีส่วนร่วมสำคัญในการให้การศึกษาและให้การสนับสนุนแก่นักเรียน

การศึกษาอ็อกแฟม (2006) กล่าวว่า วิธีที่จะเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกคือ การใช้แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน (Whole School Approach) ที่มีลักษณะการทำงานเป็นแบบองค์รวม หมายถึง การดำเนินงานในพื้นที่ที่แตกต่างกันทั่วโรงเรียน เช่น การพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมนอกหลักสูตร การเพิ่มแรงจูงใจแก่นักเรียน การฝึกอบรมครูผู้สอนและการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพ การพัฒนาบุคลากรและการมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนี้ยังหมายถึงการดำเนินงานในการเชื่อมโยงต่าง ๆ ที่ครอบคลุมถึงวิสัยทัศน์หรือวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นความเป็นพลเมืองโลก

นอกจากนี้ Ikeda (Soka Gakkai, 2012) ผู้ก่อตั้งโรงเรียนโซกะ ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของความไว้วางใจ (Trust) ระหว่างครูกับนักเรียน โดยให้ข้อสังเกตเรื่องการล่มสลายของความไว้วางใจของครูกับนักเรียนนี้เป็นปัจจัยสำคัญของเหตุการณ์ความรุนแรงในโรงเรียนญี่ปุ่นในปัจจุบันนี้ ความไว้วางใจนั้นไม่สามารถถูกบังคับจากบุคคลอื่นได้ แต่เป็นการแสดงออกโดยตัวเองต่อผู้อื่นก่อน Ikeda กล่าวเน้นต่อครูของโรงเรียนโซกะว่า การที่ครูจะสามารถสร้างความไว้วางใจกันในห้องเรียนหรือไม่ นั้น จะขึ้นอยู่กับครูนั้นเองว่าครูนั้นมีความเชื่อมั่นต่อนักเรียนหรือไม่ “การเชื่อมั่นเป็นคุณธรรม (To believe is a virtue)” และคุณธรรมคือ เครื่องเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์ที่แข็งแกร่งที่สุด บุคคลที่มีหัวใจที่กว้างใหญ่ไพศาลที่รักและเชื่อมั่นในตัวนักเรียนจะไม่มีวันล้มเหลวและจะสามารถโอบกอดนักเรียนทุกคนอย่างอบอุ่น โรงเรียนโซกะเป็นโรงเรียนแนวมุขยนิยมนหรือการศึกษาที่มีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง มุขยนั้นสามารถถูกปรับเปลี่ยนโดยมนุษย์ ซึ่งการศึกษาที่ขาดซึ่งปฏิสัมพันธ์และแรงบันดาลใจที่แท้จริงเอาจึงแล้ว ก็จะทำให้เป็นการศึกษาที่แท้จริงไม่ นอกเหนือจากนี้ Ikeda ยังกล่าวถึงความลึกของอักษณัยของครูว่ามีความสำคัญยิ่งต่อสมการที่ว่า ระดับทางวัฒนธรรมหรือคุณภาพของชีวิตที่ลึกซึ้งของครูที่ได้ผ่านการพยายามอย่างเต็มที่นั้น จะถ่ายทอดจากชีวิตหนึ่งสู่อีกชีวิตหนึ่ง จากครูสู่นักเรียน

3. การบริหารโรงเรียนตามแนวคิดของการพัฒนาทั้งโรงเรียน

การบริหารโรงเรียนตามแนวคิดของการพัฒนาทั้งโรงเรียน มีการกำหนดความสนใจพิเศษเพื่อสร้างความสำเร็จให้แก่แก่นักเรียนด้วยกลยุทธ์ในการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนโดยการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำหลักสูตร การเพิ่มสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงบวกมากขึ้นภายในโรงเรียนและการเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่และผู้ปกครองในการเรียนรู้ของลูก ๆ ทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน

กระบวนการการพัฒนาโรงเรียนของ The Education Improvement Commission, Canada เป็นตัวอย่างหนึ่งของแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการในรัฐออนแทรีโอ (Ministry of Education, Ontario province) ประเทศแคนาดาที่ก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1997 ทำหน้าที่กำกับดูแลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่ระบบการศึกษาใหม่ที่เน้นความสำเร็จของนักเรียนเป็นเป้าหมายในรัฐออนแทรีโอ และได้จัดทำคู่มือการวางแผนพัฒนาโรงเรียนสำหรับผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และคณะกรรมการโรงเรียนหรือสภาโรงเรียนขึ้นใน ค.ศ. 2000 (Education Improvement Commission, 2000) สามารถสรุปกระบวนการการพัฒนาทั้งโรงเรียน คือ 1) การพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนา 2) การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา 3) การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ 4) การสร้างแผนงาน 5) การดำเนินการตามแผน 6) การประเมินผล และ 7) การคงไว้ซึ่งงานที่ดี

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการพัฒนาทั้งโรงเรียนของ The Education Improvement Commission (2000) ของประเทศแคนาดา ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กระบวนการการพัฒนาทั้งโรงเรียนนี้เป็นแนวทางการศึกษาการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ โดยประยุกต์ขั้นตอนการบริหารโรงเรียนออกเป็น 3 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านที่ 1 การพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนา ได้แก่ 1.1 การจัดทำหลักสูตร 1.2 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และ 1.3 การมีส่วนร่วมของพ่อแม่และผู้ปกครอง

ด้านที่ 2 การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ได้แก่ 2.1 คณะกรรมการกำหนดนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด 2.2 คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด 2.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือสภาโรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน 2.4 ผู้อำนวยการโรงเรียน 2.5 ครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 2.6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ด้านที่ 3 การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจน ได้แก่ 3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ 3.2 การสร้างแผนงาน 3.3 การดำเนินการตามแผน 3.4 การประเมินผล และ 3.5 การคงไว้ซึ่งงานที่ดีเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยคือ โรงเรียนประเภทสามัญศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ

ประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาจำนวน 963 โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ โรงเรียนประเภทสามัญศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จำนวน 283 แห่งในกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็นโรงเรียนใน 3 สังกัด คือ 1) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 46 โรงเรียน 2) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 108 โรงเรียน และ 3) สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 129 โรงเรียน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ Yamane (1973) โดยระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบในสัดส่วนของแต่ละสังกัดโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียน ในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และเติมข้อความ (สำหรับทุกคน)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึก ความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร มีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 9 ข้อใหญ่ รวม 35 ข้อย่อย โดยนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคำถามเฉพาะข้อใหญ่ 1-3 เท่านั้น

3. การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้คือ

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการพัฒนา ทั้งโรงเรียนจากหนังสือ รายงาน บทความทางวิชาการงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีคำสำคัญ ได้แก่ Whole School Approach: WSA, School-wide Approach, Whole School Improvement และ Whole School Development และฐานข้อมูลในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนของ The Education Improvement Commission (2000) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยได้นำ องค์ประกอบจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนไทย (สุนีย์ บันโนะ, 2559) มาเป็นเนื้อหาในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วย

3.2 สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัย และประเมินแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกและการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนโดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) และตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับและวัตถุประสงค์ (IOC: index of item-objective congruence) พบว่า ข้อคำถามจำนวน 9 ข้อใหญ่ รวม 35 ข้อย่อย ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.902

3.3 ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและทำการทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 กลุ่ม จำนวน 30 คนที่ไม่ได้อยู่ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง และทำตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามด้วยการวัดการสอดคล้องภายใน (internal consistency) หรือเรียกว่า การหาค่า Cronbach's alpha เป็นการหาค่า “สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น” (coefficient of reliability) หรือค่าความเที่ยง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows version 21.0 โดยศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามได้ค่าเท่ากับ 0.974 จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้ต่อไป เกณฑ์การวิจัยทางสังคมศาสตร์ยอมรับอยู่ที่ 0.7 ขึ้นไป (สรายุทธ กันหลง, 2555)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน ตั้งแต่วันที่ 22 มิถุนายน-28 กันยายน 2559 โดยได้ทำการรับแบบสอบถามกลับด้วยตนเองจำนวน 82 โรงเรียน และขอให้ส่งกลับทางไปรษณีย์ในซองเอกสารที่ติดแสตมป์จ่ายหน้าซองถึงผู้วิจัยจำนวน 189 โรงเรียน รวม 271 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 96 หลังจากตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด จึงนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 1,441 ชุดไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติบรรยายดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5.2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5.3 จัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนผู้ให้ข้อมูลและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 โรงเรียนผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 271 โรงเรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.) จำนวน 117 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 43 รองลงมาคือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 94 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 35 และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 60 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22 ตามลำดับ

1.2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 1,441 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 230 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 218 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 368 คน ครูผู้สอน 396 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 140 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 89 คน

2. สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตาราง 1 สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวม

การพัฒนาทั้งโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพพึงประสงค์ (I)		PNI _{Modified}	ลำดับที่
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
การพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนา*	4.17	0.97	4.70	0.94	0.127	3
การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา	4.07	1.21	4.60	1.14	0.130	2
การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจน	3.95	1.02	4.52	1.03	0.144	1

*ข้อ 1 N = 1,441 คน (รวมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6) ข้อ 2 และ 3 N = 1,212

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครทั้งในภาพรวมและรายด้านของการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยการบริหารโรงเรียนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดคือ ด้านที่ 1 การพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนา ด้านที่ 2 การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา และด้านที่ 3 การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจน ตามลำดับ

ส่วนสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครทั้งในภาพรวมและรายด้านของการบริหารโรงเรียนพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยการบริหารโรงเรียนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดคือ ด้านที่ 1 การพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนา ด้านที่ 2 การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา และด้านที่ 3 การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจน ตามลำดับ

สำหรับผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวมที่มีความต้องการจำเป็นจากสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดคือ การบริหารโรงเรียนในด้านที่ 3 การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจน ด้านที่ 2 การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา และด้านที่ 1 การพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนา ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามด้านของการบริหารโรงเรียนฯ ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตาราง 2 สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียน
ในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน
ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านที่ 1 การพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนา

การพัฒนาทั้งโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพพึงประสงค์ (I)		PNI _{Modified}	ลำดับที่
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1.1 การจัดทำหลักสูตรที่เสริมสร้างจิตสำนึก ความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน	4.47	0.97	4.70	1.05	0.122	2
1.2 การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่สะท้อน การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก	4.26	0.96	4.73	0.87	0.110	3
1.3 การมีส่วนร่วมของพ่อแม่และผู้ปกครองในการ เสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก ของนักเรียน	3.94	1.00	4.61	0.97	0.170	1

ด้านที่ 1 การพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนา จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครของการบริหารโรงเรียนในด้านที่ 1 การพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนาทั้งในภาพรวมและรายขอบเขตที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยขอบเขตที่ต้องการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดคือ 1.2 การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน 1.1 การจัดทำหลักสูตร และ 1.3 การมีส่วนร่วมของพ่อแม่และผู้ปกครอง ตามลำดับ

ส่วนสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครของการบริหารโรงเรียนในด้านที่ 1 การพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนาทั้งในภาพรวมและรายขอบเขตที่ต้องการพัฒนาพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยขอบเขตที่ต้องการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดคือ 1.2 การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน 1.1 การจัดทำหลักสูตร และ 1.3 การมีส่วนร่วมของพ่อแม่และผู้ปกครอง ตามลำดับ

สำหรับผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครของการบริหารโรงเรียนในด้านที่ 1 การพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนา สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดคือ 1.3 การมีส่วนร่วมของพ่อแม่และผู้ปกครอง 1.1 การจัดทำหลักสูตร และ 1.2 การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ตามลำดับ

ตาราง 3 สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียน
ในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน
ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านที่ 2 การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

การพัฒนาทั้งโรงเรียน	สภาพ ปัจจุบัน (D)		สภาพพึง ประสงค์ (I)		PNI Modified	ลำดับที่
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
2.1 คณะกรรมการกำหนดนโยบายในการ เสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก ของนักเรียนจากหน่วยงานต้นสังกัด	3.91	0.93	4.51	0.97	0.148	2
คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็น พลเมืองโลกของนักเรียนจากหน่วยงานต้นสังกัด	3.88	1.07	4.49	1.08	0.157	1
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือ สภาโรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน	3.96	1.06	4.50	1.06	0.136	3
ผู้อำนวยการโรงเรียน	4.18	0.99	4.16	0.97	0.130	6
ครูผู้สอนหรือบุคลากรของโรงเรียน	4.14	1.04	4.59	0.98	0.109	5
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นไป	4.35	2.15	4.91	1.80	0.129	4

ด้านที่ 2 การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครของการบริหารโรงเรียนในด้านที่ 2 การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาในภาพรวมและรายประเภทอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 2.6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นไป ในการมีส่วนร่วมและเป็นตัวแทนในคณะทำงานวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ การวางแผนงาน การดำเนินการ และการประเมินผล รองลงมาคือ 2.4 ผู้อำนวยการโรงเรียน ทำหน้าที่เป็นผู้นำหลักในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ส่วนผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 2.2 คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนจากหน่วยงานต้นสังกัด

ส่วนสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครของการบริหารโรงเรียนในด้านที่ 2

การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาประเภทของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาพบว่าอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 2.6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นไป ในการมีส่วนร่วมและเป็นตัวแทนในคณะทำงานวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ การวางแผนงาน การดำเนินการ และการประเมินผล รองลงมาคือ 2.4 ผู้อำนวยการโรงเรียน ทำหน้าที่เป็นผู้นำหลักในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ส่วนการกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 2.2 คณะกรรมการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนจากหน่วยงานต้นสังกัด

สำหรับผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครของการบริหารโรงเรียนในด้านที่ 2 การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาพบว่า การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ 2.2 คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนจากหน่วยงานต้นสังกัด รองลงมาคือ 2.1 คณะกรรมการกำหนดนโยบายในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนจากหน่วยงานต้นสังกัด ส่วนการกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ 2.4 ผู้อำนวยการโรงเรียน ทำหน้าที่เป็นผู้นำหลักในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน

ตาราง 4 สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านที่ 3 การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจน

การพัฒนาทั้งโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพพึงประสงค์ (I)		PNI _{Modified}	ลำดับที่
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ	3.81	1.02	4.45	1.04	0.168	1
การสร้างแผนงาน	3.90	1.02	4.49	1.04	0.151	3
การดำเนินการตามแผนงาน	4.05	1.02	4.49	1.01	0.126	4
การประเมินผล	3.89	1.06	4.50	1.05	0.157	2
การคงไว้ซึ่งงานที่ดี	4.11	0.97	4.61	0.99	0.122	5

ด้านที่ 3 การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจน จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครของการบริหารโรงเรียนในด้านที่ 3 การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจนทั้งในภาพรวมและรายขั้นตอนอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยขั้นตอนในกระบวนการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 3.5 การคงไว้ซึ่งงานที่ดี รองลงมาคือ 3.3 การดำเนินการตามแผน ส่วนขั้นตอนในกระบวนการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ส่วนสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครของการบริหารโรงเรียนในด้านที่ 3 การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจนทั้งในภาพรวมและรายขั้นตอนพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยขั้นตอนในกระบวนการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 3.5 การคงไว้ซึ่งงานที่ดี รองลงมาคือ 3.3 การดำเนินการตามแผน ส่วนขั้นตอนกระบวนการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ

สำหรับการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครของการบริหารโรงเรียนในด้านที่ 3 การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจน พบว่า ขั้นตอนในกระบวนการบริหารที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ 3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ รองลงมาคือ 3.4 การประเมินผล ส่วนขั้นตอนในกระบวนการบริหารที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ 3.5 การคงไว้ซึ่งงานที่ดี

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขออภิปรายผลโดยจำแนกตามลำดับความต้องการจำเป็นของรายด้านของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครดังต่อไปนี้

1. ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ด้านที่ 3 การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจน

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ การประเมินความต้องการจำเป็นของขั้นตอนในด้านที่ 3 การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจนของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครนั้น พบว่าขั้นตอนที่ 3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ มีลำดับความต้องการจำเป็นด้านที่สูงที่สุด ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนโดยมีการสำรวจอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง รวมถึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล หรือข้อมูลสารสนเทศ ค้นหาจุดอ่อนจุดแข็งของขอบเขตทั้ง 3 ด้าน

ของโรงเรียน ทบทวนบริบทความพร้อมของโรงเรียน เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นของการจัดทำหลักสูตร กำหนดความต้องการจำเป็นของการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และกำหนดความต้องการจำเป็นของการสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนเป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ถ้าโรงเรียนความต้องการที่จะพัฒนาการบริหารโรงเรียน ดังที่แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนของ Education Improvement Commission (2000: 18-19) ได้ระบุไว้ว่า ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศเป็นขั้นตอนแรกที่ต้องทำในการพัฒนาโรงเรียน โดยผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้นำของการพัฒนา จะต้องเชื้อเชิญตัวแทนจากคณะกรรมการจากหน่วยงานต้นสังกัด คณะกรรมการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาหน่วยงานต้นสังกัด คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือสภาโรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน ตัวแทนครูผู้สอนและบุคลากรของโรงเรียน รวมถึงตัวแทนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นไป โดยแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ ในการทำหน้าที่ทำความเข้าใจบริบทของโรงเรียน ทำการสำรวจ รวบรวมและปรึกษาหารือข้อมูลสารสนเทศของ 3 ขอบเขตที่ต้องการพัฒนา และจัดลำดับความต้องการจำเป็น (Priority of Need) ของขอบเขตที่ต้องการพัฒนา เพื่อใช้ในการสร้างแผนงานที่มีเป้าประสงค์ที่แม่นยำในขั้นตอนต่อไป

1.2 การประเมินผล นอกจากนี้พบว่าขั้นตอนที่ 3.4 การประเมินผล มีลำดับความต้องการจำเป็นรองลงมา ซึ่งขั้นตอนของการประเมินผลมีความสำคัญมากและใช้เวลายาวนานมากในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล อีกทั้งการสรุปผลการประเมินอย่างเป็นระบบชัดเจนเป็นการรับรองผลการดำเนินงานหนักของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ทั้งชุดใหญ่และชุดย่อยด้วย ดังที่แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนของ Education Improvement Commission (2000: 52) ได้ระบุไว้ว่า โรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการพัฒนาในภาพรวมของการดำเนินงานตามแผนงาน ควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนและเป็นทางการในการประเมินผล และทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่เกิดจากแผนงานที่ทำไปแล้วทั้งหมดเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาฯ ครั้งต่อ ๆ ไป

1.3 การคงไว้ซึ่งงานที่ดี พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นลำดับที่ต่ำที่สุดคือ 3.5 การคงไว้ซึ่งงานที่ดี โดยผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรของโรงเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนมั่นใจว่ามีกระบวนการคงไว้ซึ่งงานที่ดีอยู่แล้ว ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนของ Education Improvement Commission (2000: 56-57) โดยระบุไว้ว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จจากการทำงานของผู้มีส่วนร่วมแม้จะเป็นความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย (minor changes) เพื่อให้กำลังใจแก่ผู้มีส่วนร่วมในการทำงานต่อไป และโรงเรียนทำการเผยแพร่ความก้าวหน้าของแผนพัฒนาการบริหารโรงเรียนสู่สาธารณะ

2. ลำดับความต้องการจำเป็นอันดับที่ 2 ด้านที่ 2 การกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด และคณะกรรมการกำหนดนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด การประเมินความต้องการจำเป็นของการกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 และ 2 คือ คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนจากหน่วยงานต้นสังกัด และคณะกรรมการกำหนดนโยบายในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนจากหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ที่สรทรวงมณธ์ สิทธิสมาน (2557) ที่ได้ชี้ให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่เห็นว่าการประเมินโรงเรียนโดย สมศ. การอบรม และการประเมินอื่น ๆ ส่งผลเสียต่อการเรียนการสอน โดยอยากให้หน่วยงานมีการปรับปรุงมากที่สุดคือ สมศ. ร้อยละ 98 รองลงมาคือสำนักงานเขตพื้นที่และ สพฐ. ร้อยละ 1.70 โดยเสนอให้ปรับปรุงวิธีการประเมินที่เน้นผลลัพธ์ของเด็กมากกว่าเอกสารและลดภาระการประเมินลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน Education Improvement Commission (2000: 12) โดยระบุว่า คณะกรรมการจากส่วนกลางหรือต้นสังกัดจะทำหน้าที่สำคัญในการกำหนดทิศทางและให้การสนับสนุนทุกรูปแบบเพื่อให้การพัฒนาการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนประสบผลสำเร็จ อย่างไรก็ตาม ต้องเข้าใจให้ได้ว่า การพัฒนาการบริหารโรงเรียนเกิดขึ้นภายในชุมชนของโรงเรียนเอง ดังนั้น การพัฒนาการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นผลจากผู้อำนวยการโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือสภาผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชนทำงานร่วมกันเป็นทีมในการกำหนดความสำคัญก่อนหลังของสิ่งที่ต้องการพัฒนา กำหนดเป้าหมาย ดำเนินงานตามแผน ทำการประเมินผล ดังนั้น คณะกรรมการจากต้นสังกัดควรให้การสนับสนุนทุกรูปแบบตามสภาพของโรงเรียนแต่ละแห่ง เช่น ความรู้และทรัพยากรต่าง ๆ ที่ต้องการ เพื่อให้การพัฒนาการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนประสบผลสำเร็จได้

3. ลำดับความต้องการจำเป็นอันดับที่ 3 ด้านที่ 1 การพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนา

3.1 การมีส่วนร่วมของพ่อแม่และผู้ปกครอง การประเมินความต้องการจำเป็นของการพิจารณาขอบเขตที่ต้องการพัฒนา พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นที่สูงที่สุดคือ การมีส่วนร่วมของพ่อแม่และผู้ปกครองในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากพ่อแม่และผู้ปกครองเป็นอีกหนึ่งสิ่งแวดลอมที่สำคัญในการพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนอย่างสอดคล้องกับแนวทางของโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียน ครู และบุคลากรทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญกับขอบเขตที่ต้องการพัฒนานี้ด้วย ซึ่งแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน Education Improvement

Commission (2000: 33) ได้ระบุไว้ว่า โรงเรียนทำหน้าที่ให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองในการสร้างบรรยากาศของบ้าน สื่อสารกับพ่อแม่ผู้ปกครอง เชิญชวนพ่อแม่ผู้ปกครองมาเป็นอาสาสมัครร่วมมือกับพ่อแม่ผู้ปกครองในการจัดหาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น นอกเหนือจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ LaBahn (1995) ที่ชี้ว่า โรงเรียนต้องเข้าใจให้ได้ว่า ถ้าพ่อแม่แสดงความสนใจห่วงใยนั้นหมายถึงผลสัมฤทธิ์ที่จะเกิดขึ้นต่อนักเรียนมากขึ้น ถ้าพ่อแม่มีส่วนร่วมกับครู หลักสูตรของโรงเรียน และการบริหารโรงเรียน นั้นจะทำให้พ่อแม่รู้สึกดีกับโรงเรียนมากขึ้น พ่อแม่จะรู้สึกภูมิใจในโรงเรียนและชุมชน ถ้าพ่อแม่เรียนรู้กระบวนการบริหารของโรงเรียน พ่อแม่ก็จะเข้าใจกระบวนการทางการศึกษาและการตัดสินใจทางการศึกษามากขึ้น เมื่อไรที่พ่อแม่และโรงเรียนเป็นพันธมิตรกันและมีผลประโยชน์ร่วมกันก็จะสามารถช่วยให้นักเรียนก้าวข้ามความยากลำบากและก้าวข้ามสถานการณ์ที่ลำบากของโรงเรียนได้ด้วยเช่นเดียวกัน

3.2 การจัดทำหลักสูตร นอกเหนือจากนี้ยังพบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นลำดับที่รองลงมาคือ การจัดทำหลักสูตรที่เสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ทั้งที่เพราะองค์ประกอบจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกเป็นเรื่องใหม่สำหรับวงการการศึกษาไทย จึงควรมีการกำหนดเป็นหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อทำการปลูกฝังให้กับนักเรียนอย่างเป็นระบบ ดังที่สุนีย์ บันโนะ (2559: 272) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรเป็น 1) หลักสูตรหลัก (The explicit curriculum) โดยบรรจุจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกศึกษาที่มีองค์ประกอบจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก 5 องค์ประกอบหลักและ 14 องค์ประกอบย่อยและพฤติกรรมแสดงออกที่พึงประสงค์เป็นรายวิชาเฉพาะในหลักสูตรสถานศึกษา และ 2) หลักสูตรแฝง (Hidden/The implicit curriculum) ที่ใช้จิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกเป็นฐานในความความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ (Human relationship) และปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ในห้องเรียนและโรงเรียน

3.3 การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และพบว่าลำดับความต้องการจำเป็นลำดับที่ต่ำที่สุดคือ การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่สะท้อนการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก โดยผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานครมีความมั่นใจในการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน Education Improvement Commission (2000: 10-11) โดยระบุไว้ว่า โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่สะท้อนเป้าหมายการพัฒนา (การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก) ในปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน ค่านิยมร่วมหรือค่านิยมหลัก วิสัยทัศน์ พันธกิจ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นผู้นำ สัมพันธภาพและความไว้วางใจระหว่างครูกับนักเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู บุคลากรของโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เชื่อมมั่นในตัวนักเรียนจะสามารถเรียนรู้และประสบความสำเร็จตามแบบฉบับ (ปัจเจกบุคคล) ของนักเรียนแต่ละคนและตามความคาดหวังของโรงเรียนและสังคม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรจัดให้ผู้เชี่ยวชาญฝึกอบรมจัดทำคู่มือและสื่อให้ความรู้แก่บุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน/สภาโรงเรียนในสังกัดได้เข้าใจการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน สืบเนื่องจากผลการศึกษาพบว่า การมีกระบวนการบริหารที่ชัดเจนมีความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนที่สูงที่สุด

2. โรงเรียนควรใช้เครื่องมือในการวิจัยที่เป็นแบบสอบถามจากการวิจัยในการสำรวจสภาพปัจจุบันสภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนของตนเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องแม่นยำในการสร้างแผนงานที่มีเป้าประสงค์ที่แม่นยำ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในการบริหารโรงเรียน สืบเนื่องจากปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครยังไม่มีหลักสูตรจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกศึกษา และผลการศึกษาพบว่า การจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนที่เสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนของโรงเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครในปัจจุบันมีลำดับความต้องการจำเป็นที่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้

รายการอ้างอิง

- รัฐบาลไทย. (2560). นายกรัฐมนตรีย้ำการขับเคลื่อน Thailand 4.0 ทุกคนต้องร่วมกันขับเคลื่อนนวัตกรรม สร้างสังคมคุณภาพ เพื่อนำประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. ค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2560 จาก <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/3981>
- สรวมณต์ สิทธิสมาน. (2557). ปฏิรูปการศึกษา (10) ต้องคืนครูสู่ห้องเรียน. ค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2560 จาก <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=957000014>
- สรายุทธ กันหลง. (2555). การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม Cronbach's alpha. 2007, ค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2559 จาก <http://www.ipernity.com/blog/248956/424773>
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2558). จังหวัดที่มีครู โรงเรียน นักเรียน ที่มากที่สุดของประเทศ. ค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2559 จาก <http://www.uasean.com/travel/2594>
- สุนีย์ บันโนะ. (2559). แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวความคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Dill, J.S. (2013). *The Longings and Limits of Global Citizenship Education: The Moral Pedagogy of Schooling in a Cosmopolitan Age*. N.Y., U.S.A.: Rout ledge.
- Education Improvement Commission. (2000). *School Improvement Planning for Principal, Teachers and School Councils*. Toronto, Canada: Education Improvement Commission.
- Goulah, J. (2013). *Human Education as the Means and Goal of Life: Thoughts on Conviction 2: "Humanistic Education Is Vital to Global Progress"*. Retrieved on November 2nd, 2017 from <http://www.ikedacenter.org/20th-anniversary/history/convictions-reflections/Goulah>.
- Ikeda, D. & Kazanjian, V. (2010). *Soka Education: For the Happiness of the Individual*. Middle way Press.
- LaBahn, J. (1995). *Education and Parental Involvement in Secondary Schools: Problems, Solutions, and Effects*. Retrieved on November 2, 2017 from <http://www.edpsycinteractive.org/files/parinvol.html>

- Oxfam Education. (2006). *Education for Global Citizenship A Guide for School. Global Citizenship*. Retrieved on November 2, 2017 from <http://www.oxfam.org.uk/education/global-citizenship/global-citizenship-guides>
- UNESCO. (2014). *UNESCO Education Strategy 2014-2021*. France: UNESCO.
- UNESCO. (2017). *GLOBAL CONSCIOUSNESS A roadmap on Global Consciousness: "Thinking and Learning for the 21st Century"*. Retrieved on November 2nd, 2017 from <https://en.unesco.org/cultureofpeace/flagship-programmes/global-consciousness>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. U.S.A.: Harper & Row.
- Young, M. & Commins, E. (2002). *Global Citizenship: The Handbook for Primary Teaching*. Chris Kington.